

HE asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta

16.5.2017

Marjukka Turunen

Kela

Lainsäädännön tavoitteet

- Asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annettu esitys sisältää kokonaan uudet periaatteet, joiden tavoitteena on parantaa palvelujen saatavuutta, laatua ja vahvistaa kannusteita kustannustehokkaampaan toimintaan.
- Koordinoidulla, systemaattisella, riittävästi resursoidulla ja aikataulutetulla toimeenpanolla tavoitteisiin voidaan päästä
  - Tämä edellyttää kuitenkin pikaisesti tiettyjä linjauksia valtakunnan tasolla.

Linjaustarpeet

- Kela rakentaa tehtyjen linjausten mukaisesti pilotointeihin tarvittavat kansalliset tietojärjestelmät
- Valinnanvapaudet pilotointi pitää sisällään sote-keskus pilotoinnin ja henkilökohtaisen budjetoinnin pilotoinnin
  - Sote-keskus pilotoinnin tavoitteena korvausten mallinnusten testaaminen ja asiakkaan valitseman palveluntuottajan vaihtaminen
  - Henkilökohtaisen budjetin pilotoinnin tavoitteena on prosessin ja budjetin laskemisen mallintaminen ja seurantajärjestelmän kehittäminen
- Pilotointien ict-järjestelmät rakennetaan mahdollisimman uutta hyödyntäen, rakentaen tavoitetilan ensimmäistä versiota
  - Ei siirtymäkauden ratkaisuja, ei kaksinkertaista työtä, hyödynnetään pohjaa asteittain

Linjaustarpeet

- Pilotointien ict-järjestelmät rakennetaan mahdollisimman uutta hyödyntäen, rakentaen tavoitetilan ensimmäistä versiota
- Tavoitetilaa rakennetaan pala palalta askeltaen, lisäten aina seuraavassa versiossa laajennusta aikaisempaa hyödyntäen koko ajan samalla oppien ja kokemusta keräten – ei lähdetä rakentamaan tavoitetilaa pikaisella aikataululla mutta tavoitetila tulee olla määriteltynä riittävällä tasolla kun ensimmäistä versiota lähdetään rakentamaan pilotteihin
- Pilotointeihin rakennettavien palveluiden aikataulu erittäin tiukka, mitään laajaa tai hienoa kokonaisuutta ei ehditä toteuttaa
- *Tavoitetilan tiedonhallintapalvelujen toimijuudet linjattava pikaisesti – tavoitetilan palveluja on lähdettävä rakentamaan pilotointeihin edellytettävien järjestelmäkokonaisuuksien rinnalla*

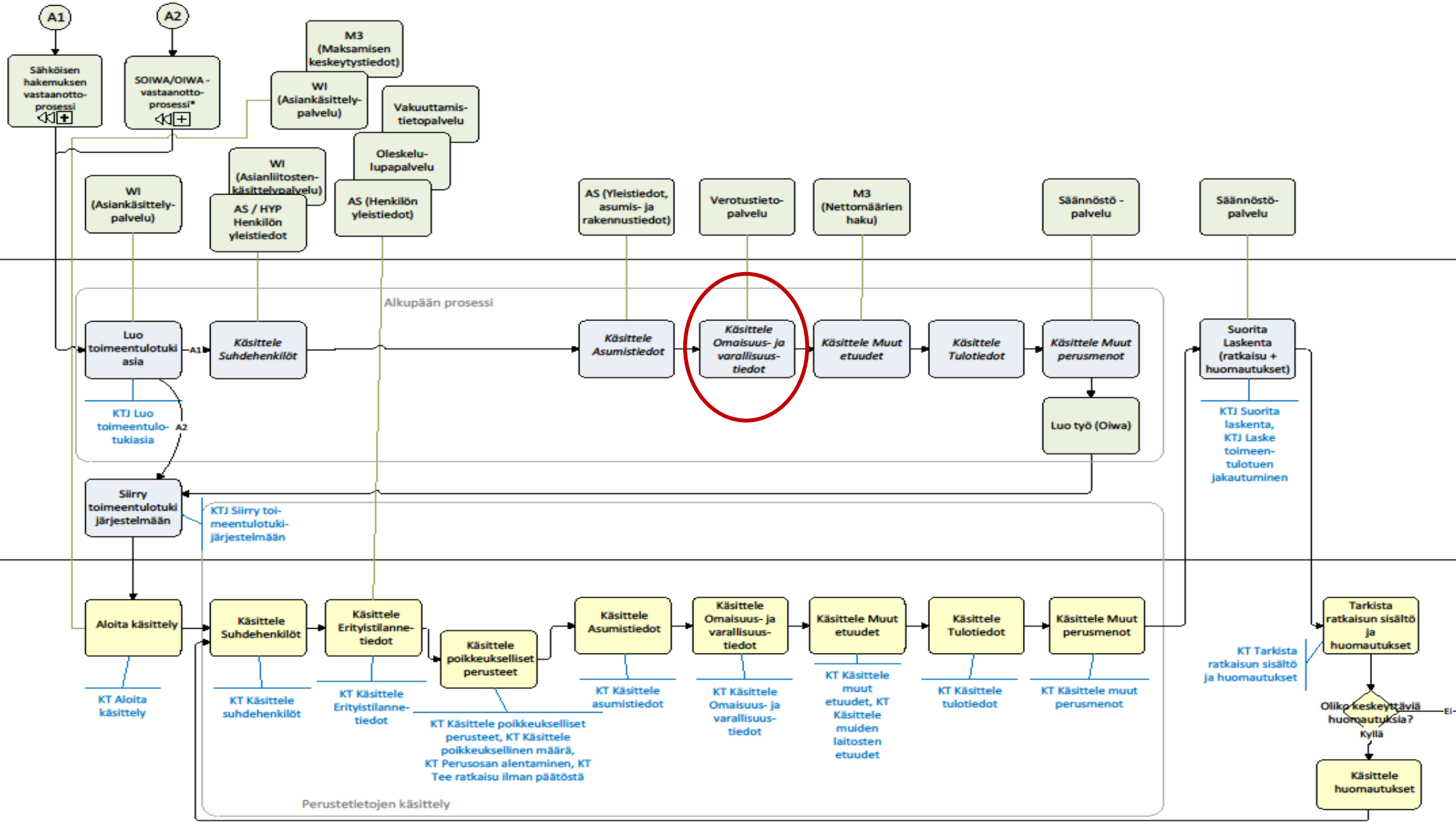
Riskit ja uudistusten läpivienti/toimeenpano

- Eri toimijat ja etenkin asiakkaat tarvitsevat uudistuksen toteutuessa riittävästi tietoa palveluntuottajista, palvelutarjonnasta, hinnoista, laadusta jne. Toimeenpanolle jää liian vähän aikaa myös yhteisten prosessien koordinoinnin osalta.
- Aikataulut on myös kilpailutekijöiden osalta ongelmallinen, koska markkinoiden rakentuminen on kertaluonteinen asia ja siten korjaaminen jälkikäteen voi olla mahdotonta. Vaarana on siis että yksityisen puolen suurimmat toimijat saavat vallattua suhteettoman suuren markkinaosuuden.
- Muutoksen läpivienti ja toimeenpano edellyttää **merkittävää valtakunnallista koordinoituvuutta**, jotta kaikki uudistuksen vaatimat prosessit ja sitä kautta tarvittavat tiedot saadaan nyt määriteltä. Ilman tätä työtä, ei uudistuksen vaatimaa digitalisointia ja tietojärjestelmätyötä voida läpiviedä. Riskinä on, että jokainen maakunta mallintaa omat prosessinsa ja siten esimerkiksi Kelan ja maakuntien prosessien liittymäpinnat vaihtelevat maakunnasta toiseen. Tämä johtaa asiakkaiden eriarvoisuuden lisääntymiseen. Yhtenäiset prosessit tulee mallintaa valtakunnan tasolla.

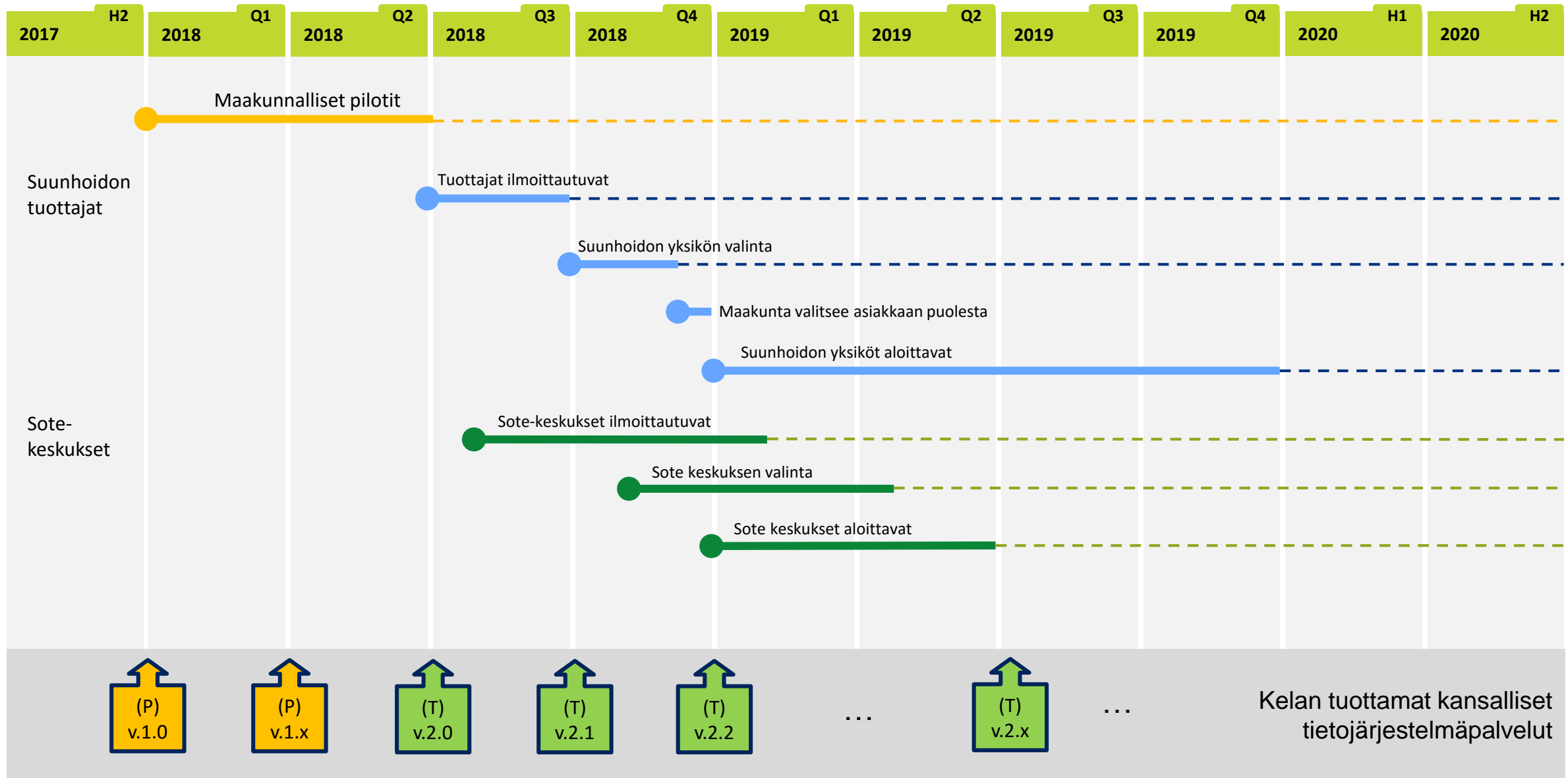
Valinnanvapauden ja uudistuksen tarvitsemat tiedot

- Kelan olemassa olevaa organisaatiota olisi mahdollista hyödyntää myös muussa valinnanvapautta koskevan lainsäädännön toimeenpanossa. Digitalisaatio sekä operatiivinen toimeenpano edellyttää valtakunnallista toimijuutta, jotta asiakkaiden, maakuntien ja palveluntuottajien prosessit saadaan mallinnettua ja sitä kautta myös kuvattua mitä tietoja prosesseissa tarvitaan.
- *Tietojärjestelmien rakentaminen edellyttää tietojen ja prosessien mallinnusta.* Tätä kautta selviää, mitä tietoja tarvitaan seurannan, valvonnan, innovaatioiden ja muun kehittämisen sekä tiedolla johtamisen näkökulmasta. Kela voisi valtakunnallisena, olemassa olevana organisaationa koordinoida tätä työtä ja toteuttaa työn tulevien maakuntien alueilla.

Roadmap

Maakuntien pilottien kansalliset tietojärjestelmäpalvelut 2018 Luonnos

Henkilöasiakas

Palvelun järjestäjä

Palvelun tuottaja

Omakanta.fi

- Tunnistautuminen
- Info- ja neuvontapalvelut
- Omien tietojen katselu
- Palveluntuottajien selaus
- Palveluntuottajan valinta
- (Palveluntuottajan vaihto)
- (Palveluntuottajan vaihdon syy)

Kela.fi

- Omien tietojen ylläpito
- Hyväksytyjen palveluntuottajien sopimusten rekisteröinti /päivitys
- Palveluntuottajien tietojen ylläpito
- Palveluntuottajan valinta/vaihto asiakkaan puolesta (toisen puolesta asiointi)
- Listaus valinnan tekemättömistä
- Listaus asiakkaista palveluntuottajittain
- Automaattinen palveluntuottajan valinta (ajoitus?)

Kela.fi

- Asiakastietojen katselunäyttö
- Vastuulla olevien asiakkaiden listaus
- Asiakas- ja valintatietojen välitys palveluntuottajan tietojärjestelmään *)

Asiakastietojen perustaminen
VTJ-muutostietojen ylläpito
Kapitaatiomaksatus?

*) sovellusintegraatio potilastietojärjestelmiin

Asiakastiedot

Palvelun järjestäjän tiedot

Palvelun tuottajatiedot

Asiakasryhmät

Käyttöliittymät

Palvelut

Eräajot & Integraatiot

Tietovarannot

Johtaminen ja seuranta

Tilastointi- ja raportointi-analytiikka

Tietopalvelu

Palveluiden ja rahavirtojen seuranta

Omien palveluiden seuranta

Käyttöliittymä

Portaali

Henkilöasiakkaan näkymä

Palvelun järjestäjän näkymä

Palvelun tuottajan näkymä

Lupaviranomaisen näkymä

Hallinnointi käyttöliittymä

Rajapintakerros

Orkestrointi-palvelut

Ohjelmisto-rajapinnat

Liiketoimintapalvelu

Asiakkuustietojen hallinta

Toimijoiden ja sopimusten hallinta

Maksatuksen hallinta

Palvelutietojen hallinta

Integraatiokerros

Tietovaranto-integraatiot

Sisäiset Integraatiopalvelut

Ulkoiset Integraatiopalvelut

Tietovarannot

Asiakastiedot

Palvelun tuottajatiedot

Ulkoiset osapuolet

Ajanvaraus-järjestelmät

Potilas-tietojärjestelmät

Yhteiset tukipalvelut

Kertakirjautuminen

Pääsynhallinta

Toisen puolesta asiointi

Viestinvälitys

Koodisto-palvelut

Työjonojen hallinta

Mahdollistavat ICT-palvelut

Kelan ICT-toiminnan yhtiöittäminen

Maan hallitus linjasi puoliväliriihessään 25.4.2017, että Kelan kehittämien ja tuottamien sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten tietopalvelujen osalta tulee selvittää, tulisivatko palvelut yhtiöittää Kela -konserniin kuuluvaan erilliseen yhtiöön. Selvitystä tehdään Kelan johdolla ja pohjana on tytäryhtiömalli. Tämä selvitys saatetaan loppuun kesäkuun loppuun mennessä, jonka pohjalta ict-järjestelmien osalta edetään. **On syytä tiedostaa yhtiöittämisen aiheuttamat seuraukset (positiiviset ja negatiiviset) sote-uudistuksen etenemiselle.**

Kuntoutuspalvelut

- Kela toteaa, että henkilökohtainen budjetointi onnistuessaan pureutuu nimenomaan niiden 10 prosentin asiakkaiden tilanteeseen, jotka eniten tukea tarvitsevat ja jotka eniten kustannuksia järjestelmälle aiheuttavat. Näin ollen budjetoinnin huolellinen ja kattava suunnittelu ja toimeenpano on erityisen tärkeää. Henkilökohtaisella budjetilla on liittymäpinta Kelan maksamiin toimeentuloetuksiin ja kustannuksia korvaaviin etuuksiin. Muut etuudet eivät saisi ohjata budjetointia epätarkoituksenmukaiseen suuntaan ja samalla olisi myös tärkeää varmistaa että huolimatta henkilökohtaisesta budjetoinnista asiakas pääsee kuitenkin tiettyjen yhteisesti järjestettyjen palvelujen piiriin.
- Kelan järjestämien kuntoutuspalvelujen tuotteistamisessa tehdään laaja-alaista asiantuntijayhteistyötä ja hyödynnetään tutkimus- ja kehittämistoiminnassa saatuja tuloksia, mikä varmistaa vaikuttavat ja kustannustehokkaat yhtenäiset palvelut.

Henkilökohtainen budjetointi

- Kela toteaa, että henkilökohtainen budjetointi onnistuessaan pureutuu nimenomaan niiden 10 prosentin asiakkaiden tilanteeseen, jotka eniten tukea tarvitsevat ja jotka eniten kustannuksia järjestelmälle aiheuttavat. Näin ollen budjetoinnin huolellinen ja kattava suunnittelu ja toimeenpano on erityisen tärkeää. Henkilökohtaisella budjetilla on liittymäpinta Kelan maksamiin toimeentuloetuksiin ja kustannuksia korvaaviin etuuksiin. Muut etuudet eivät saisi ohjata budjetointia epätarkoituksenmukaiseen suuntaan ja samalla olisi myös tärkeää varmistaa että huolimatta henkilökohtaisesta budjetoinnista asiakas pääsee kuitenkin tiettyjen yhteisesti järjestettyjen palvelujen piiriin.

Sote-uudistuksen vaikutuksen Kelaan

- **Yksityisen terveydenhuollon sairaanhoitokorvaukset** (lääkärien ja hammaslääkärien palkkioiden sekä tutkimuksen ja hoidon korvaukset) ehdotetaan lakkautettaviksi koko maassa **vuoden 2021 alusta**. Lakkautettavan työn henkilötyövuosimäärä on 148.
- **Ensihoidon/sairaankuljetusten, siirtokuljetusten ja helikopterikuljetusten matkakorvaukset** ehdotetaan lakkautettaviksi **vuoden 2019 alusta**. Lakkautettavan työn henkilötyövuosimäärä 9.
- Valinnanvapauden ja matkojen yhdistelyn edellyttämät muutokset muihin **matkakorvauksiin** valmistellaan matkojen korvaamisen valmisteluryhmässä. Ehdotus matkojen yhdistelystä sekä selvitys matkakorvausten siirrosta osaksi maakunnan palvelujärjestelmää tulee tehdä 31.12.2017 mennessä. Lakkautettavan työn henkilötyövuosimäärä on 66.
- Edellä mainittuja lakkautettavaksi suunniteltuja korvauksia hoitaa Kelassa 287 henkilöä.
- *Kelan tehtävien muuttuessa uudistuksen myötä, ei olla linjattu, mitä periaatteita Kelan toimihenkilöiden asemaan tullaan soveltamaan. Kela toteaa, että myös Kelan suhteen tulisi noudattaa liikkeenluovutusta koskevia periaatteita.*